

OCENA SYTUACJI W HANDLU ZAGRANICZNYM W I PÓŁROCZU 2020 ROKU

(na podstawie danych wstępnych GUS)

Synteza

I półrocze 2020 r., a zwłaszcza II kwartał to okres szczególnie trudny dla naszych przedsiębiorstw zajmujących się wymianą międzynarodową. Ze względu na pozrywane łańcuchy oraz skutki przyjętych w walce z pandemią obostrzeń w I półroczu br. eksport towarów z Polski zmniejszył się w ujęciu rocznym o 7%, do poziomu 109,7 mld EUR, a import był niższy o 11% i wyniósł 104,8 mld EUR. W samym II kwartale spadki wyniosły odpowiednio 17% r/r i 24%.

Głębszy spadek obrotów po stronie importu przełożył się na znaczącą poprawę salda wymiany – do 4,9 mld EUR w porównaniu z ok. 280 mln EUR w I półroczu 2019 r.

W okresie styczeń-czerwiec br. eksport do UE27 osiągnął wartość ponad 80,4 mld EU i był o 8,9% niższy niż przed rokiem. Sprzedaż polskich towarów była niższa do wszystkich głównych rynków unijnych, w tym do Niemiec o 5,6%, Czech o 10,3% oraz Francji o 12,8%.

W nieco wolniejszym tempie niż do UE, zmniejszył się eksport na pozaunijne rynki rozwinięte – o 6,3% (do 14,2 mld EUR), w tym do Wielkiej Brytanii o 10,5%. Natomiast sprzedaż polskich towarów do USA w I półroczu br. wzrosła o 2,3%.

Pierwsze półrocze przyniosło wzrost eksportu do krajów WNP o 0,6%, do poziomu ponad 7 mld EUR. Istotne wzrosty odnotowano w wywozie do Kazachstanu (o 82%) czy Azerbejdżanu (o 65%). Z drugiej zaś strony redukcję notowano w przypadku eksportu do Rosji – o 3,2%.

Eksport do pozostałych rynków słabiej rozwiniętych (z wyłączeniem WNP) zwiększył się z kolei o 5,8% (do ponad 8 mld EUR), w tym do Chin o 14,2% oraz Turcji o 1,5%.

W ujęciu głównych grup towarowych, eksport w I półroczu br. spadł w większości z nich, w tym w dominujących wyrobach przemysłu elektromaszynowego o 11,5% (do niespełna 42,5 mld EUR). Wzrosty sprzedaży odnotowano z kolei w przypadku artykułów rolno-spożywczych (o 7%, do 16,4 mld EUR) oraz wyrobów przemysłu lekkiego (o 8%, do 5,9 mld EUR). Podobna sytuacja wystąpiła po stronie importu, gdzie wzrost nastąpił jedynie w przywozie artykułów rolno-spożywczych (o 4,8%, do 11 mld EUR) i wyrobów przemysłu lekkiego (o 4,5%, do prawie 7,6 mld EUR).

I. Koniunkturalne uwarunkowania zmian obrotów towarowych

Uwarunkowania zewnętrzne

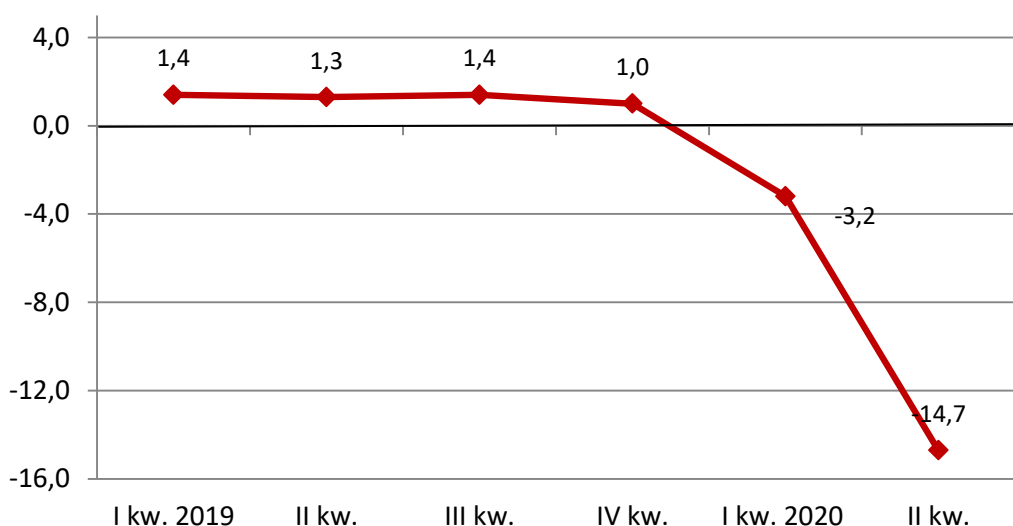
Ze względu na pandemię I półrocze br. było wyjątkowo trudne dla gospodarki globalnej. Znalazło to odzwierciedlenie w drastycznym pogorszeniu zarówno wskaźników makroekonomicznych, jak również nastrojów przedsiębiorców i konsumentów na świecie, w tym u naszych głównych partnerów handlowych. To z kolei skłoniło międzynarodowe ośrodki analityczne do wyraźnych korekt globalnego PKB.

Obecnie wszystkie główne organizacje międzynarodowe szacują dla świata głęboką recesję. Według Międzynarodowy Fundusz Walutowy globalny PKB obniży się w br. o 4,9% r/r, z kolei Bank Światowy spodziewa się recesji na poziomie 5,2%.

Gwałtowne pogorszenie koniunktury globalnej idzie w parze z dynamicznymi spadkami międzynarodowej wymiany handlowej, tym bardziej że w czasach kryzysu wykazuje ona większą tendencję do redukcji niż PKB. Według danych WTO wolumen handlu towarami zmniejszył się w I kwartale br. o 3% r/r, a szacunki za II kw., kiedy to wirus i związane z nim działania ograniczające aktywność dotknęły dużą część światowej populacji, wskazują już redukcję na poziomie ok. 18,5%. Jak podkreślili analitycy WTO, spadki te są historycznie duże, niemniej gdyby nie szybkie decyzje polityczne i odpowiednie instrumenty mogłyby one być znacznie głębsze.

Ze stosunkowo dużą recesją gospodarczą w omawianym okresie borykały się gospodarki strefy euro. Najnowszy odczyt PKB strefy euro wskazuje na spadek w II kw. br. aż o 14,7% r/r¹. Niemniej niższą recesję notowały kraje UE, tj. 13,9% (r/r).

Wykres 1. PKB strefy euro w okresie I kw. 2019-II kw. 2020 r. (zmiana w %, r/r)

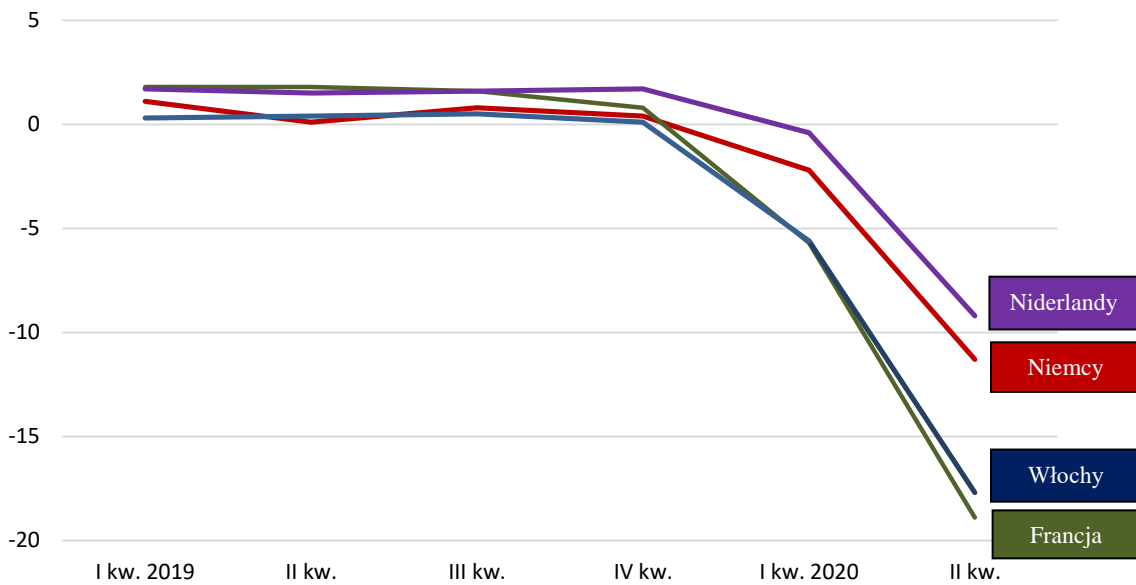

Źródło: DAG MR na podstawie wstępnych danych Eurostat.

Drastyczne pogorszenie koniunktury odnotowały wszystkie kraje UE, niemniej w szczególnie trudnej sytuacji znalazły się te, gdzie duży udział w gospodarce mają usługi (zwłaszcza turystyczne), które najmocniej zostały dotknięte skutkami ograniczeń wprowadzonych w efekcie pandemii. W tej grupie państw znalazły się m.in. Hiszpania (spadek PKB w II kw. o 22,1% r/r), Włochy (-17,7%), Grecja (-15,2%) czy Chorwacja (-15,1%). W szczególnie trudnej sytuacji znalazły się także kraje, w których duże znaczenie gospodarcze ma branża motoryzacyjna. Ze względu na dużą fragmentaryzację produkcji silnie odczuwa ona bowiem turbulencje w łańcuchach dostaw. Dotknęło to m.in. naszego zachodniego sąsiada, Niemcy, gdzie spadek PKB w II kw. sięgnął 11,3%.

¹ Dane wyrównane sezonowo.

Wykres 2. PKB wybranych krajów UE w okresie I kw. 2019-II kw. 2020 r. (zmiana w %, r/r)

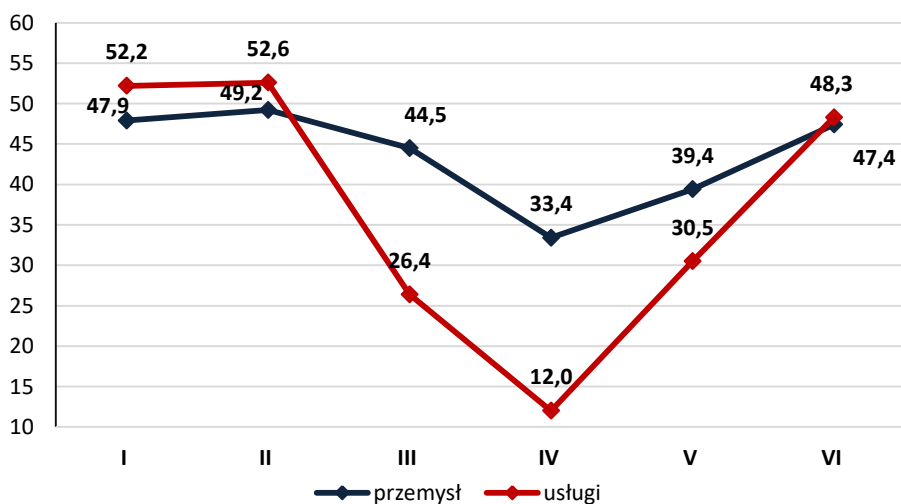

Źródło: DAG MR na podstawie wstępnych danych Eurostat.

W analizowanym okresie najważniejsze parametry obrazujące koniunkturę krajów strefy euro uległy gwałtownemu pogorszeniu. W rezultacie lockdownu, wstrzymanej produkcji, załamania popytu i ograniczeń w podaży, znaczącej redukcji uległa aktywność w przemyśle w strefie euro, co znalazło swoje odzwierciedlenie w wynikach zarówno wskaźnika PMI dla przemysłu, jak i realnych danych napływających z gospodarek poszczególnych państw.

Jak przedstawiono na poniższym wykresie w okresie I półrocza br. index PMI dla przemysłu strefy euro utrzymywał się na poziomie poniżej 50 pkt., co oznacza spadki aktywności przemysłowej. Najgorsze wyniki notowano w kwietniu, czyli okresie obowiązywania najłagodniejszych restrykcji.

Wykres 3. PMI strefy euro w okresie styczeń-czerwiec 2020 r. (w pkt.)

Źródło: DAG MR na podstawie danych IHS Markits.

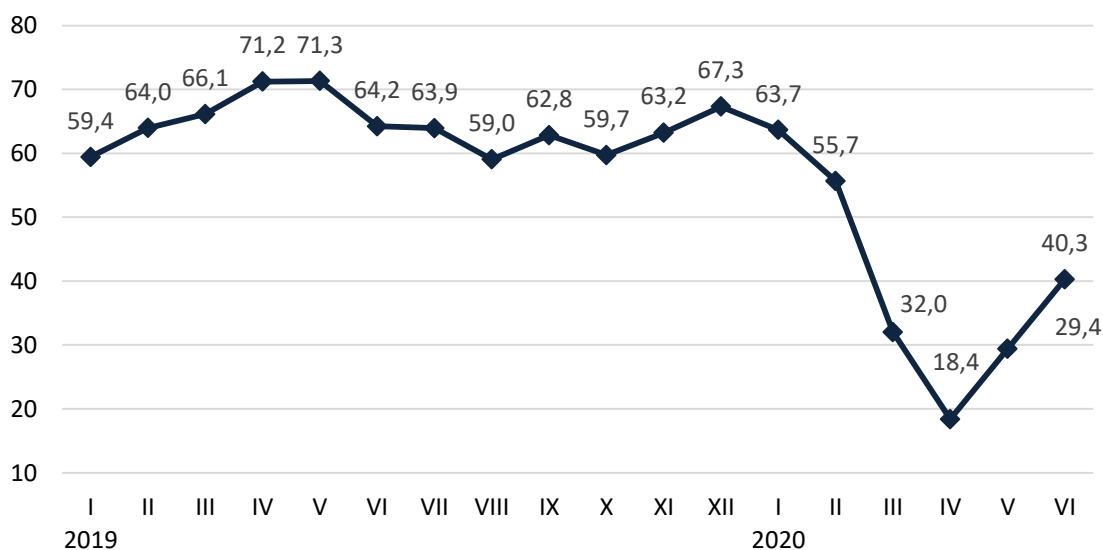
Ujemną dynamikę w całym I półroczu br. notowano także w produkcji przemysłowej UE i strefy euro. Najgorzej sytuacja wyglądała w kwietniu, kiedy to spadła ona w UE o ok. 28% r/r, a w strefie euro o ok. 29%. Ostatnie, czerwcowe spadki są już jednak zdecydowanie łagodniejsze i wyniosły odpowiednio: 11,6% oraz 12,3%.

Analogicznie jak w skali globalnej, recesja w krajach europejskich spowodowała głębokie redukcje ich wymiany handlowej. W skali I półrocza br. eksport UE do reszty świata zmniejszył się o 12,4% r/r, a import o 12,6%. Z punktu widzenia naszej wymiany, szczególnie ważne były spadki notowane u naszych głównych partnerów handlowych, w tym Niemiec (-13% r/r eksport, -10% import), Czech (-13% eksport, -11% import), Francji (-21% eksport, -17% import) oraz Włoch (-15% eksport, -17% import).

Na bilans wymiany handlowej Polski w okresie I półrocza br. znaczący wpływ miały także ceny ropy naftowej, które w bieżącym roku notowały spektakularne spadki. Było to głównie widoczne na przełomie I oraz II kw. i wynikało z szoku popytowego w konsekwencji ograniczeń w podróżach i działalności gospodarczej na całym świecie wywołanych pandemią. Nie bez wpływu jednak pozostał także czynnik podażowy, a mianowicie fiasko rozmów z Wiednia (z początku marca) członków stowarzyszenia naftowego OPEC+ mających na celu ustabilizowanie globalnych cen ropy naftowej.

Stopniowe „odmrażanie” gospodarek światowych oraz porozumienie zawarte przez głównych producentów ropy naftowej dotyczące wyraźnej redukcji wydobycia spowodowały jednak stopniowy wzrost cen ropy Brent (do ok. 40 USD/baryłkę w czerwcu br.)

Wykres 4. Ceny ropy Brent (USD/baryłka) w okresie styczeń 2019 – czerwiec 2020

Źródło: DAG na podstawie danych EIA.

Uwarunkowania wewnętrzne

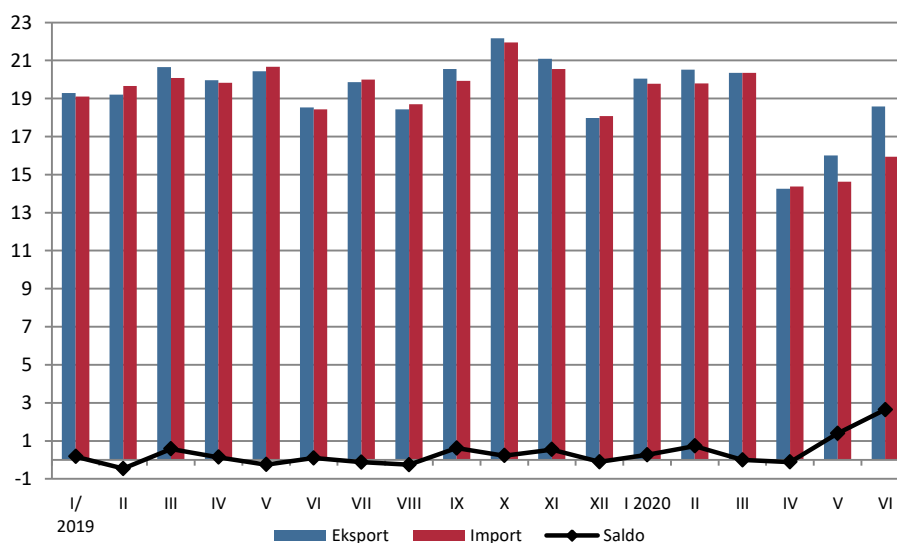
Uwarunkowania wewnętrzne wymiany towarowej Polski z zagranicą, analogicznie jak i te zewnętrzne, pozostawały pod wpływem skutków wywołanych pandemią. Wśród tych, które miały najważniejsze przełożenie na nasz handel należy wskazać:

- Znaczące pogorszenie koniunktury gospodarczej, szczególnie w II kw. br., kiedy to odnotowano spadek PKB o 8,2% r/r. Należy tu jednak zaznaczyć, że spadek ten był mniejszy niż prognozował rynek. Jednocześnie w porównaniu do pozostałych gospodarek UE, skala pogorszenia koniunktury w Polsce w dalszym ciągu jest relatywnie mniejsza.
- Wyraźne ograniczenie inwestycji oraz konsumpcji, co jest bardzo powszechnym zjawiskiem w okresie niepewności i słabej koniunktury.
- Spadek produkcji przemysłowej, który w okresie styczeń-czerwiec br. wyniósł 6,3% r/r. Zaważył o tym spadek produkcji w kwietniu (o 25%) oraz w maju o 17%. Należy tu jednak odnotować, że końcówkę I półrocza zamknęliśmy już na plusie. W czerwcu br. produkcja wzrosła bowiem o 0,5% r/r.
- Słabe nastroje wśród przedsiębiorców objawiające się utrzymywaniem się przez cały analizowany okres indeksu PMI dla przemysłu poniżej progu 50 pkt. Analogicznie jak w przypadku innych wskaźników, najgorszy wynik odnotowano w kwietniu, tj. 31,9 pkt., po czym wskaźnik zaczął rosnąć, osiągając w czerwcu br. 47,2 pkt.
- Deprecjacja złotego – średniomiesięczny kurs EUR wobec PLN w I półroczu br. był wyższy o 2,8%, a USD o 5,5%.

II. Obroty towarowe ogółem

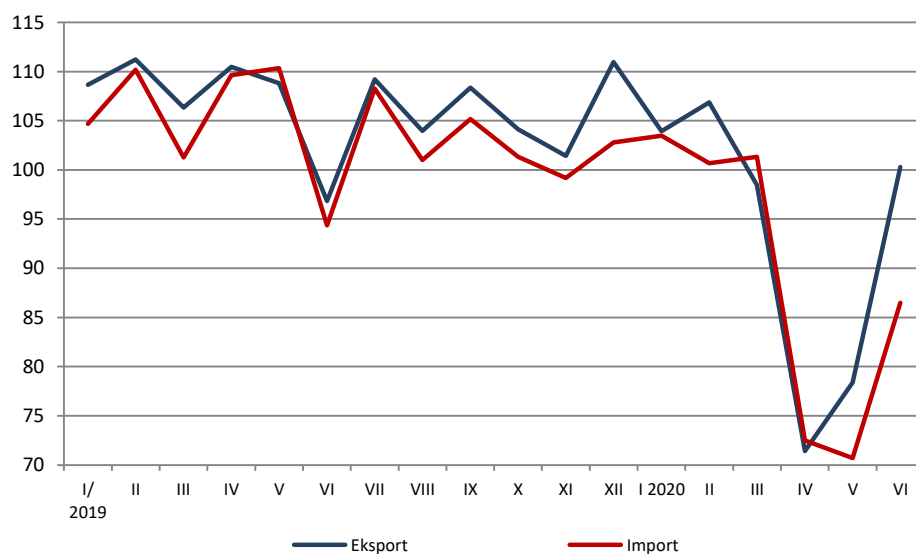
Działania prewencyjne, skutkujące ograniczeniem aktywności gospodarczej, wpłynęły na kształtowanie się wielkości eksportu oraz importu towarów w I półroczu br. Jednak po głębokich spadkach polskiego wywozu notowanych w kwietniu i maju, czerwiec przyniósł jego pierwsze ożywienie – zwiększył się on o 0,3% wobec poziomu sprzed roku. Niewątpliwie jest to wynikiem stopniowego odmrażania gospodarki, a także znoszenia ograniczeń na rynkach naszych partnerów. Po stronie importu nadal notowane jest spowolnienie, choć jego skala (13,5%) jest znacznie łagodniejsza niż w poprzednich miesiącach.

Wykres 5. Obroty towarowe Polski w okresie I 2019 - VI 2020 w mld EUR

Źródło: DAG MR na podstawie wstępnych danych GUS.

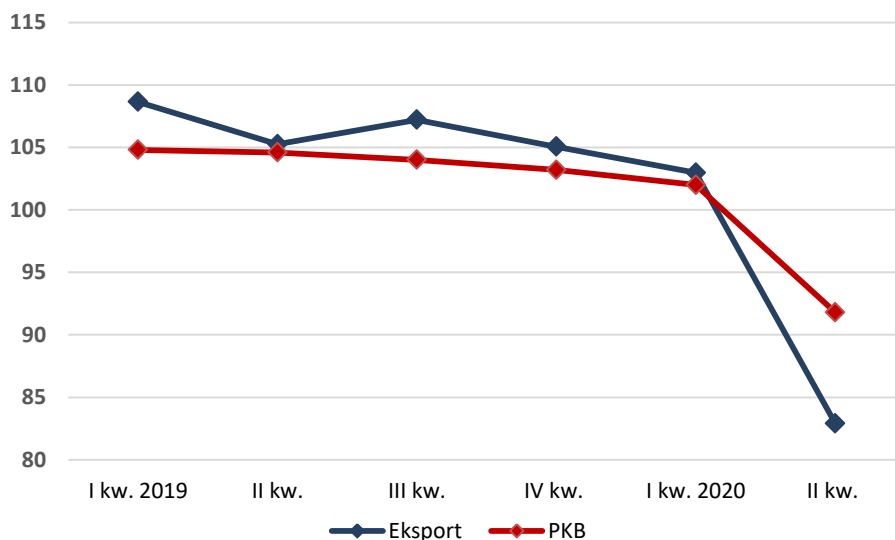
Wykres 6. Dynamika eksportu i importu okresie I 2019 - VI 2020 (r/r)

Źródło: DAG MR na podstawie wstępnych danych GUS.

W II kwartale 2020 roku, spadek naszego eksportu był zdecydowanie głębszy niż PKB. Potwierdza to, o czym wspomiano wcześniej, że w okresie kryzysu redukcja handlu jest zdecydowanie głębsza niż PKB. Podobnie było podczas kryzysu finansowego sprzed ponad 10 lat. W 2009 r. eksport towarów bowiem spadł o ok. 15% r/r, a import o ok. 25%, podczas gdy PKB wzrósł w tym czasie o 2,8%.

Wykres 7. Dynamika eksportu i PKB w okresie I kw. 2019 - II kw. 2020 (r/r)

Źródło: DAG MR na podstawie wstępnych danych GUS, PKB niewyrównany sezonowo, ceny stałe średnioroczne roku poprzedniego.

W całym pierwszym półroczu br. eksport towarów z Polski zmniejszył się w ujęciu rocznym o 7%, do poziomu 109,7 mld EUR, a import był o 11% niższy i wyniósł 104,8 mld EUR. Nadwyżka obrotów osiągnęła 4,9 mld EUR w porównaniu z ok. 280 mln EUR w I półroczu 2019 r.

W I półroczu 2020 roku lista pięciu najważniejszych rynków eksportowych nieznacznie się zmieniła w porównaniu do tej sprzed roku. Tradycyjnie pierwsze miejsce zajęły Niemcy. Drugie, podobnie jak rok wcześniej, Czechy. Z kolei na trzecie przesunęła się Wielka Brytania, kosztem Francji, o czym zadecydował głębszy spadek sprzedaży na ten drugi rynek. Listę zamknęły Niderlandy, a nie jak przed rokiem Włochy.

Żadnych zmian, co do kolejności nie odnotowano natomiast na liście pięciu najważniejszych rynków importowych. W I półroczu 2020 r., podobnie, jak przed rokiem otworzyły ją Niemcy, a zamknęły Niderlandy.

Poniżej przedstawiono listę 5. najważniejszych rynków eksportowych i importowych w I pół. 2020 r. wraz ze wskazaniem czy dany rynek zachował pozycję (-) na liście czy też został na niej przesunięty w górę (↑) lub w dół (↓).

Tabela 1. Lista 5 najważniejszych rynków eksportowych i importowych w I pół. 2020 r.

Rynki eksportowe				Rynki importowe			
Lp.	Rynek	Udział w %	Awans/ Spadek	Lp.	Rynek	Udział w %	Awans/ Spadek
1.	Niemcy	28,2	-	1.	Niemcy	21,5	-
2.	Czechy	6,0	-	2.	Chiny	13,7	-
3.	Wlk. Brytania	5,7	↑	3.	Rosja	5,1	-
4.	Francja	5,6	↓	4.	Włochy	4,8	-
5.	Niderlandy	4,4	↑	5.	Niderlandy	3,9	-

Źródło: DAG MR na podstawie danych GUS.

III. Zmiany obrotów w przekroju geograficznym

Spadek eksportu w ujęciu całego pierwszego półrocza br. jest w dużym stopniu efektem redukcji sprzedaży na rynki krajów rozwiniętych gospodarczo o 8,5% (do 94,6 mld EUR). Jednocześnie eksport do krajów rozwijających się i słabiej rozwiniętych zwiększył się o 3,3%, osiągając wartość 15,1 mld EUR.

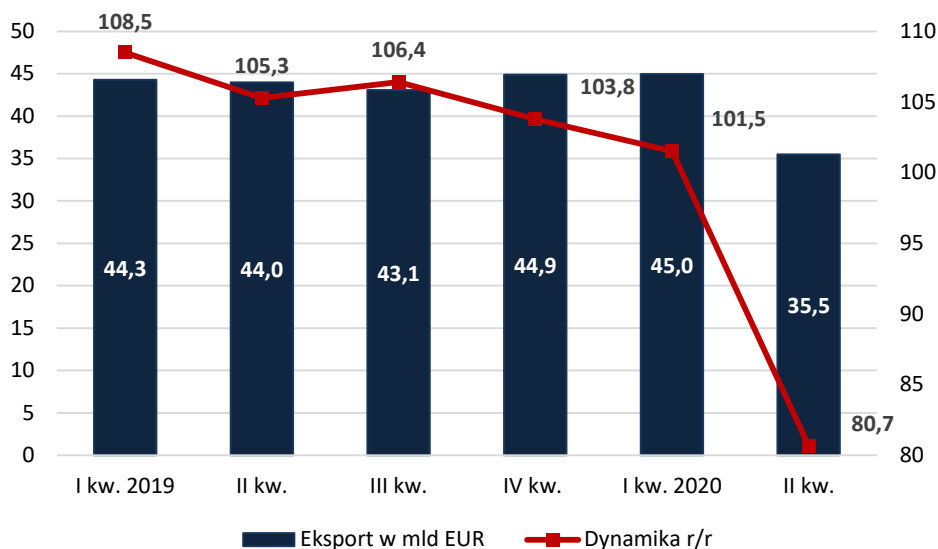
W tym czasie import z krajów rozwiniętych był o 13,5% niższy niż przed rokiem (68,4 mld EUR), zaś z rynków rozwijających się obniżył się o 6% (do niespełna 36,5 mld EUR) wobec poziomu sprzed roku.

W rezultacie na poprawę salda obrotów złożył się zarówno wzrost nadwyżki notowanej w handlu z krajami rozwiniętymi (o ponad 1,8 mld EUR, do prawie 26,3 mld EUR), jak i redukcja deficytu w obrotach z rynkami rozwijającymi się (o 2,8 mld EUR, do niecałych 21,4 mld EUR).

W okresie styczeń-czerwiec br. eksport do UE27 osiągnął wartość ponad 80,4 mld EU i był o 8,9% niższy niż przed rokiem. Identyczne tempo spadku wystąpiło w eksporcie na rynki

strefy euro. Sprzedaż polskich towarów była niższa do wszystkich głównych rynków unijnych, w tym do Niemiec o 5,6% (30,9 mld EUR), do Czech o 10,3% (blisko 6,6 mld EUR), do Francji o 12,8% (6,1 mld EUR), do Niderlandów o 11,5% (4,8 mld EUR) oraz do Włoch o 19,1% (4,5 mld EUR).

Wykres 8. Eksport do Unii Europejskiej w okresie I kw. 2019 - II kw. 2020 (wartości w mld EUR (L) i dynamika r/r (P))

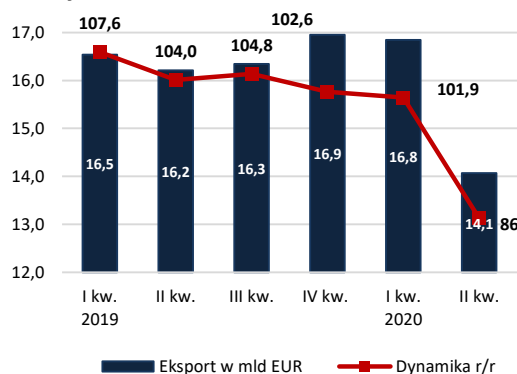
Źródło: DAG MR na podstawie wstępnych danych GUS.

Spadki objęły wszystkie najważniejsze pozycje w eksporcie do UE, w tym:

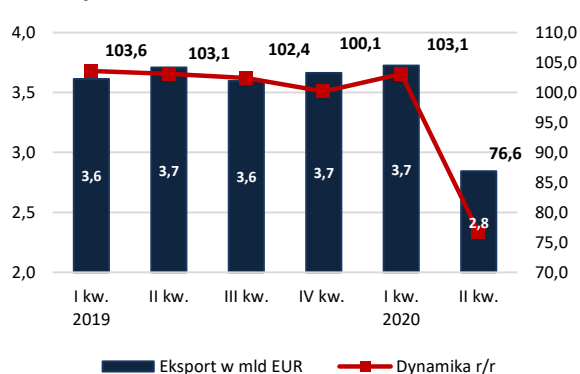
- *maszyny i urządzenia elektryczne oraz ich części i akcesoria* – o 4,4% (do 9,6 mld EUR);
- *kotły, maszyny i urządzenia mechaniczne i ich części* – o blisko 10% (do 9,6 mld EUR);
- *pojazdy nieszynowe oraz ich części i akcesoria* – o 30% (do prawie 8,1 mld EUR);
- *meble, pościelenie, materace, lampy, itp.* – o 15% (do 4,6 mld EUR) oraz
- *tworzywa sztuczne i artykuły z nich* – o ok. 7% (do 4,4 mld EUR).

Wykres 9. Eksport do głównych rynków UE w okresie I kw. 2019 - II kw. 2020 (wartości w mld EUR (L) i dynamika r/r (P))

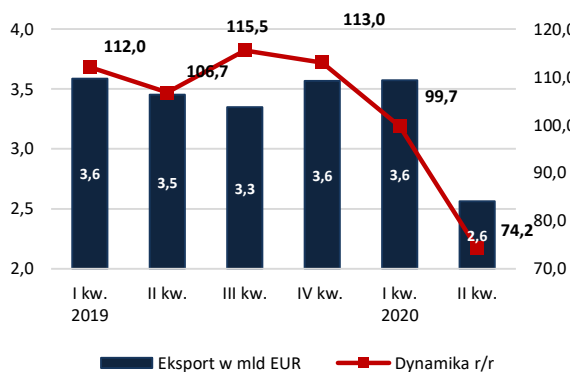
Niemcy

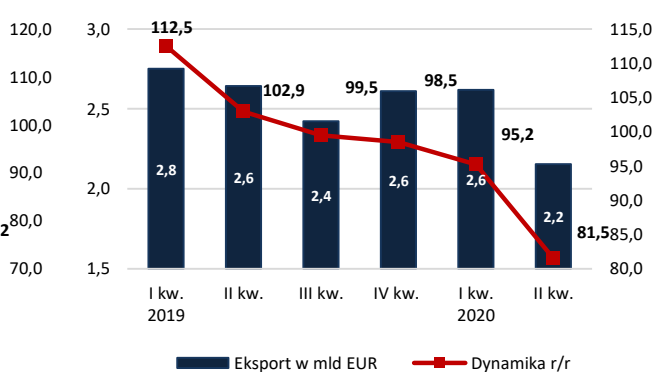
Czechy

Francja

Niderlandy

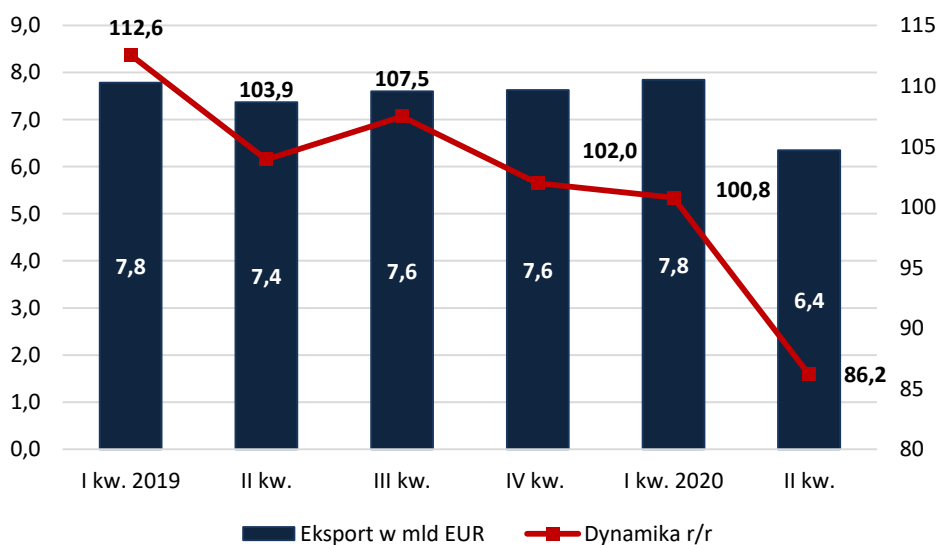

Źródło: DAG MR na podstawie wstępnych danych GUS.

Głębszy spadek obrotów wystąpił po stronie importu z krajów UE – o 14% (do 57,8 mld EUR), w tym z Niemiec o 14,8%. W efekcie nadwyżka w handlu z UE27 zwiększyła się o ponad 1,5 mld EUR (do 22,6 mld EUR), a z samymi tylko Niemcami o prawie 2,1 mld EUR (do 8,4 mld EUR).

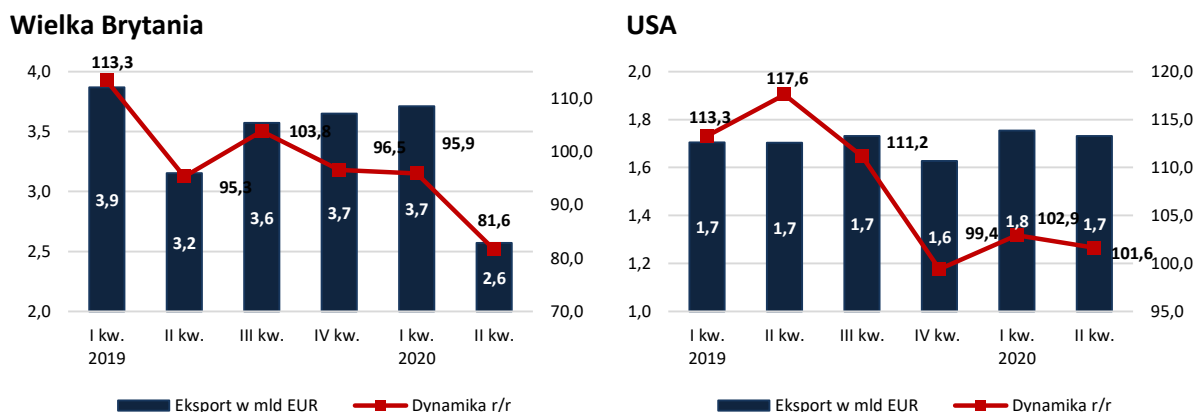
W tempie zbliżonym do średniego spadł w I półroczu br. wywóz na pozauijne rynki rozwinięte – o 6,3% (do 14,2 mld EUR), w tym do Wielkiej Brytanii o 10,5% (do blisko 6,3 mld EUR), Norwegii o ok. 6% (1,25 mld EUR) oraz Kanady o ok. 33% (do nieznacznie ponad 0,5 mld EUR). Redukcje te zostały częściowo złagodzone wzrostem sprzedaży m.in. do USA – o 2,3% (do 3,5 mld EUR), Szwajcarii – o 3,9% (do prawie 1,1 mld EUR) czy np. Australii – o 33% (do 390 mln EUR).

Wykres 10. Eksport do pozauijnych rynków rozwiniętych gospodarczo w okresie I kw. 2019 - II kw. 2020 (wartości w mld EUR (L) i dynamika r/r (P))

Źródło: DAG MR na podstawie wstępnych danych GUS.

Wykres 11. Eksport do głównych rynków rozwiniętych spoza UE w okresie I kw. 2019 - II kw. 2020 (wartości w mld EUR (L) i dynamika r/r (P))

Źródło: DAG MR na podstawie wstępnych danych GUS.

Biorąc pod uwagę strukturę przedmiotową polskiego eksportu do pozaunijnych krajów rozwiniętych gospodarczo, jedyny, choć nieznaczny, wzrost notowano w przypadku głównej pozycji w sprzedaży, tj. *kotłów, maszyn i urządzeń mechanicznych oraz ich części i akcesoriów*, tj. o 0,2% (do prawie 3,1 mld EUR).

Niemniej nie skompensowało to spadków sprzedaży pozostałych ważnych towarów w eksporcie na te tynki, tj.:

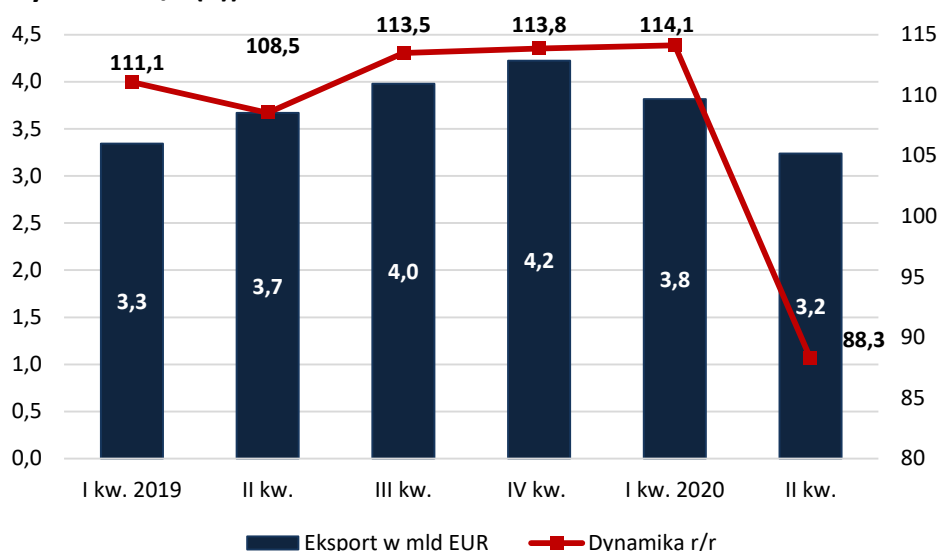
- *maszyn i urządzeń elektrycznych oraz ich części i akcesoriów* – o 2,6% (do ok. 1,5 mld EUR);
- *pojazdów nieszynowych oraz ich części i akcesoriów* – o prawie 40% (do 1 mld EUR);
- *mebli, pościeli, materacy, lamp, itp.* - o ok. 20% (do ok. 0,8 mld EUR) oraz
- *przryków i aparatury, optycznych, fotograficznych, kinematograficznych, pomiarowych, precyzyjnych, medycznych, ich części i akcesoriów* – o 4% (do 0,57 mld EUR).

Import z tej grupy rynków spadł z kolei o 10,5% (do 10,6 mld EUR), w tym z USA o ok. 6% (do prawie 3,7 mld EUR) oraz Wielkiej Brytanii o ok. 17% (do 2,2 mld EUR).

Wyniki obrotów z pozaunijnymi krajami rozwiniętymi gospodarczo zadecydowały o wzroście nadwyżki obrotów o blisko 0,3 mld EUR, do 3,6 mld EUR. Największą poprawę salda notowano z USA (o ponad 0,3 mld EUR) oraz Australią (o 0,23 mld EUR). W przypadku tego drugiego kraju zadecydował o tym głęboki spadek importu (tj. o 44%, do ok. 170 mln EUR).

W przypadku grupy krajów WNP, pierwsze półrocze br. przyniosło wzrost eksportu o 0,6%, do poziomu ponad 7 mld EUR.

Wykres 12. Eksport do WNP w okresie I kw. 2019 – II kw. 2020 (wartości w mld EUR (L) i dynamika r/r (P))

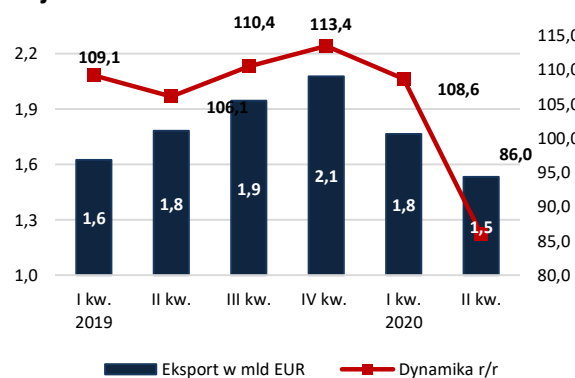

Źródło: DAG MR na podstawie wstępnych danych GUS.

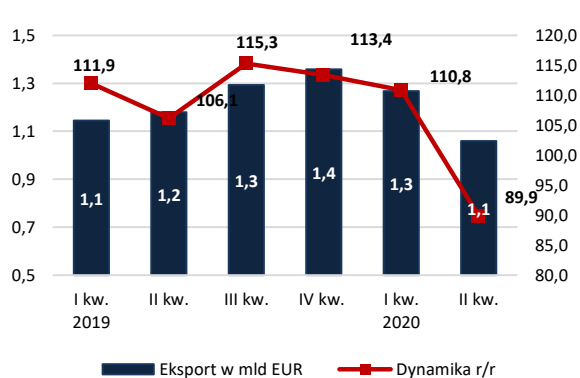
Warto podkreślić, że dość korzystnie kształtowała się sprzedaż na Ukrainę (wzrost o 0,2%, do 2,3 mld EUR). Ponadto, istotne wzrosty odnotowano w wywozie do Kazachstanu (o 82%, do 0,4 mld EUR) czy Azerbejdżanu, jednak skala sprzedaży na te rynki pozostaje relatywnie niska (odpowiednio 395 i 55 mln EUR). Eksport do Rosji zmniejszył się natomiast o 3,2% (do 3,3 mld EUR).

Wykres 13. Eksport do głównych rynków WNP w okresie I kw. 2019 - II kw. 2020 (wartości w mld EUR (L) i dynamika r/r (P))

Rosja

Ukraina

Źródło: DAG MR na podstawie wstępnych danych GUS.

Na wyniki eksportu do WNP złożyły się z jednej strony spadki w pozycji:

- *kotły, maszyny i urządzenia mechaniczne oraz ich części* – o 0,5%, do blisko 1,3 mld EUR;
- *pojazdy nieszynowe oraz ich części i akcesoria* – o ok. 26%, do 0,5 mld EUR;
- *maszyny i urządzenia elektryczne oraz ich części i akcesoria* – o 2,7%, do prawie 0,5 mld EUR.

Z drugiej zaś wzrosły sprzedaży następujących towarów:

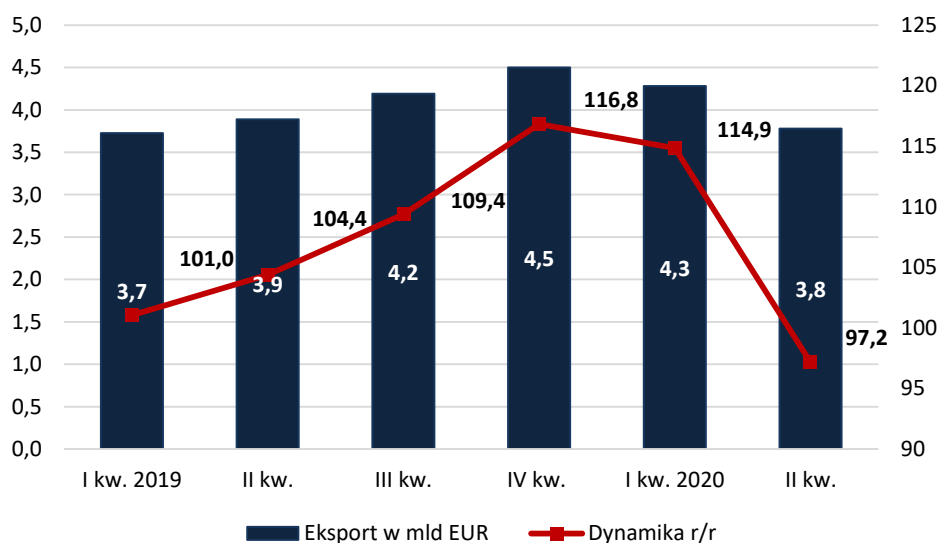
- *tworzywa sztuczne i artykuły z nich* – o 1,2%, do ok. 450 mln EUR;
- *olejki eteryczne, rezinoidy, preparaty perfumeryjne, kosmetyczne i toaletowe* – o blisko 45%, do 405 mln EUR oraz
- *produkty farmaceutyczne* – o ok. 8%, do 266 mln EUR.

Import z tej grup rynków był o 23% niższy niż przed rokiem i wyniósł 7,5 mld EUR. Spadki notowano ze wszystkich głównych rynków importowych z tego ugrupowania, w tym z Rosji o 23% (do 5,3 mld EUR), Ukrainy o 14% (do 1,2 mld EUR) oraz Białorusi o 28% (do ok. 460 mln EUR).

W rezultacie dużych dysproporcji w dynamice eksportu i importu z krajami WNP, deficyt obrotów został zredukowany aż o 2,3 mld EUR, do niespełna 0,5 mld EUR. Jest to przede wszystkim wynikiem poprawy stanu zrównoważenia z Rosją (o prawie 1,5 mld EUR).

W powyższych wynikach kontrastował relatywnie szybki wzrost sprzedaży do **pozostałych rynków słabiej rozwiniętych (z wyłączeniem WNP)**, tj. o 5,8%, do ponad 8 mld EUR.

Wykres 14. Eksport do pozostałych rynków rozwijających się i słabiej rozwiniętych (spoza WNP) w okresie I kw. 2019 – II kw. 2020 (wartości w mld EUR (L) i dynamika r/r (P))

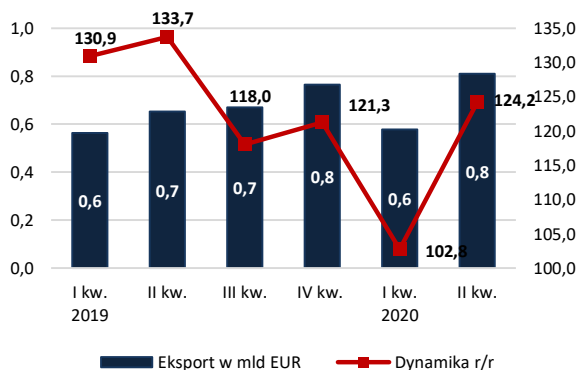

Źródło: DAG MR na podstawie wstępnych danych GUS.

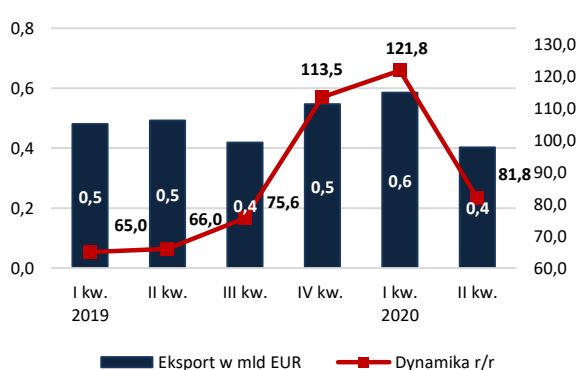
W eksporcie do tej grupy, wśród ważniejszych odbiorców naszych produktów, tradycyjnie istniały duże dysproporcje w dynamice sprzedaży. Z jednej strony notowano dynamiczny wzrost eksportu m.in. do Chin (o 14,2%, do ok. 1,4 mld EUR), Arabii Saudyjskiej (o 75%, do 0,5 mld EUR) czy Algierii (o 21%, do ponad 0,2 mld EUR), z drugiej zaś spadek m.in. do Serbii (o ok. 17%, do ok. 360 mln EUR), Zjednoczonych Emiratów Arabskich (o 8,7%, do ok. 285 mln EUR) czy Indii (o ok. 22%, do 260 mln EUR).

Wykres 15. Eksport do głównych rynków słabiej rozwiniętych spoza WNP w okresie I kw. 2019 - II kw. 2020 (wartości w mld EUR (L) i dynamika r/r (P))

Chiny

Turcja

Źródło: DAG MR na podstawie wstępnych danych GUS.

Analogicznie jak w przypadku struktury geograficznej, w strukturze przedmiotowej eksportu do grupy krajów słabiej rozwiniętych spoza WNP, również istniały duże dysproporcje w dynamice wywozu głównych pozycji.

Z jednej bowiem strony notowano wzrosty sprzedaży:

- *kotłów, maszyn i urządzeń mechanicznych oraz ich części* - o 3,1%, do 1,2 mld EUR;
- *statków, łodzi oraz konstrukcji pływających* - o blisko 90% (do ok. 570 mln EUR) oraz
- *zbóż* – 3,6-krotny (do ok. 345 mln EUR).

Z drugiej zaś spadki w pozycji:

- *maszyny i urządzenia elektryczne oraz ich części i akcesoria* – o ok. 4%, do ok. 755 mln EUR;
- *pojazdy nieszynowe i ich części i akcesoria* – o 8%, do ok. 450 mln EUR.

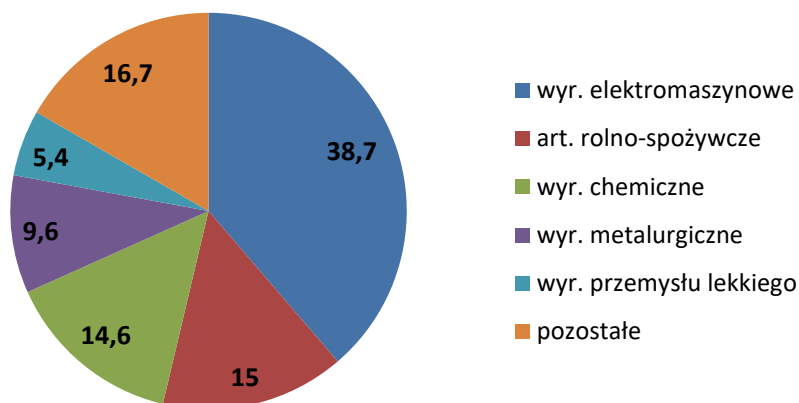
Import z tej grupy krajów z kolei nieznacznie się obniżył, tj. o 0,2%, do 28,9 mld EUR. W szczególności zdecydował o tym spadek przywozu z Turcji (o ok. 16%, do 1,7 mld EUR), Wietnamu (o blisko 9%, do ok. 1,3 mld EUR) czy Indii (o ok. 7%, do ok. 890 mln EUR). Niemniej spadki te zostały w znacznym stopniu złagodzone wzrostem przywozu z Chin (o 4,3%, do 14,3 mln EUR), Republiki Korei (o ok. 16%, do 2,7 mld EUR) czy np. z Bangladeszu (o 14,6%, do ok. 1 mld EUR).

Wyprzedzenie eksportowe zaowocowało redukcją, tradycyjnie głębokiego z tą grupą krajów deficytu o 0,5 mld EUR, do 20,9 mld EUR.

IV. Zmiany obrotów w przekroju towarowym

Handel zagraniczny Polski ma charakter wewnętrzząęziowy. Tradycyjnie już największy udział w polskiej wymianie towarowej z zagranicą mają wyroby przemysłu elektromaszynowego. W dalszej kolejności plasują się wyroby przemysłu chemicznego oraz artykuły rolno-spożywcze.

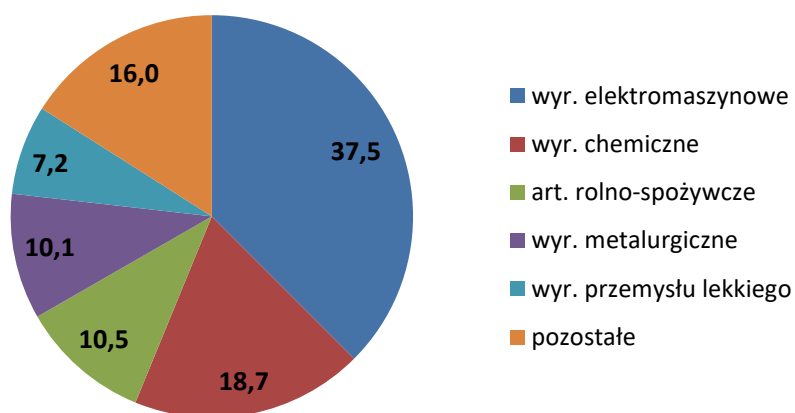
Wykres 16. Struktura towarowa polskiego eksportu w I pół. 2020 r. (udziały w %).

Źródło: DAG MR na podstawie danych GUS.

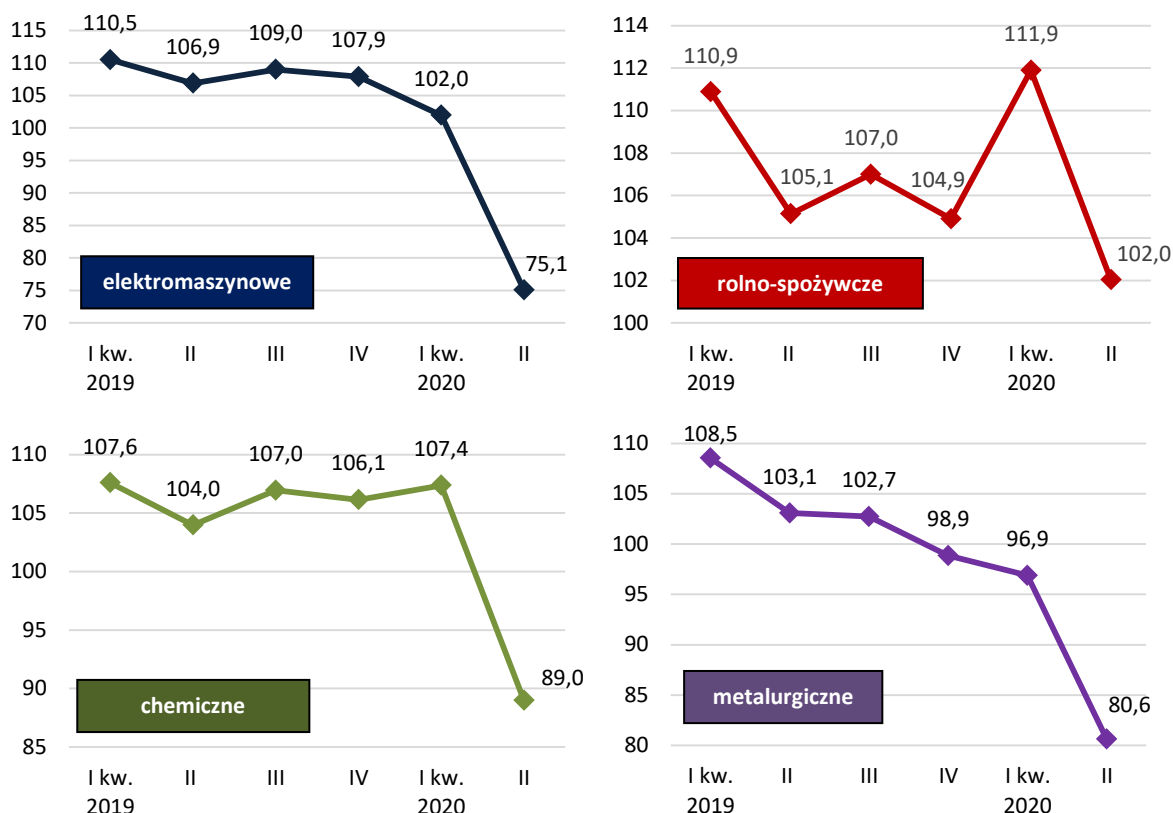
W przypadku importu warto odnotować, że w I półroczu br., na piątą pozycję awansowały wyroby przemysłu lekkiego. Stało się to kosztem produktów mineralnych, których udział znacząco się obniżył (w I półroczu br. produkty mineralne odpowiadały za 6,4% naszego importu wobec 8,1% przed rokiem).

Wykres 17. Struktura towarowa polskiego importu w I pół. 2020 r. (udziały w %).

Źródło: DAG MR na podstawie danych GUS.

Wykres 18. Dynamika eksportu głównych grup towarowych w okresie I kw. 2019 – II kw. 2020

Źródło: DAG MR na podstawie danych GUS.

W I półroczu br. eksport wyrobów elektromaszynowych obniżył się o 11,5%, do 42,5 mld EUR. Głębokie spadki wywozu w tej grupie notowano w pozycji *pojazdy nieszynowe oraz ich części i akcesoria* (o 30%, do 10 mld EUR). Z kolei zdecydowanie łagodniejsze redukcje w przypadku sprzedaży *kotłów, maszyn i urządzeń mechanicznych oraz ich części i akcesoriów* (o ok. 6%, do blisko 15,2 mld EUR) oraz *maszyn i urządzeń elektrycznych oraz ich części i akcesoriów* (o ok. 4%, do 12,3 mld EUR).

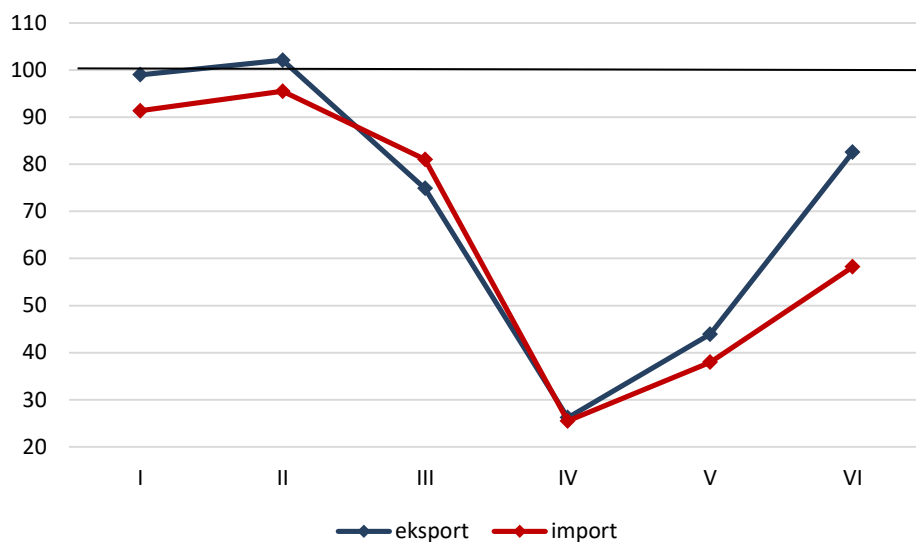
Głębszy spadek odnotowano po stronie importu tej grupy towarów, tj. o ok. 16%, do 39,3 mld EUR. Analogicznie jak w przypadku eksportu, spadki notowano w najważniejszych pozycjach tej grupy, w tym najgłębsze w przypadku *pojazdów nieszynowych i ich części i akcesoriów* (o 36%, do 8,1 mld EUR). Nieporównywalnie łagodniej zmniejszył się przywóz *kotłów, maszyn i urządzeń mechanicznych oraz ich części i akcesoriów* (o ok. 8%, do 13,8 mld EUR) oraz *maszyn i urządzeń elektrycznych oraz ich części i akcesoriów* (o ok. 3%, do 13,4 mld EUR).

Powyższe wyniki spowodowały zmniejszenie znaczenia wyrobów elektromaszynowych w naszych obrotach. Po stronie eksportu udział tej grupy obniżył się o 1,9 pkt. proc., do 38,7%, a importu o 2 pkt. proc., do 37,5%.

W obrotach wyrobami elektromaszynowymi notujemy nadwyżkę, która w I pół. 2020 r. wzrosła o blisko 1,8 mld EUR, do prawie 3,2 mld EUR.

Warto tutaj odnotować, że w przypadku *pojazdów nieszynowych i ich części i akcesoriów* najgorszy był kwiecień, kiedy to obroty zmniejszyły się o ok. 75%. W kolejnych miesiącach redukcje były już zdecydowanie łagodniejsze, w tym – co korzystne dla naszego bilansu – mniejsze po stronie eksportu. (vide wykres nr 19).

Wykres 19. Dynamika eksportu i importu pojazdów nieszynowych i ich części i akcesoriów w okresie styczeń - czerwiec 2020 r. r/r.

Źródło: DAG MR na podstawie danych GUS.

Zdecydowanie łagodniejsze spadki wystąpiły w przypadku drugiej najważniejszej w naszych obrotach grupie, tj. **wyrobów przemysłu chemicznego**. W I półroczu br. wywóz tych towarów spadł o 1,8%, do ok. 16 mld EUR. W tej grupie, z jednej strony notowano redukcje w wywozie m.in. *tworzyw sztucznych i artykułów z nich* (o 5,7%, do 5,5 mld EUR) oraz *kauczuku i wyrobów z kauczuku* (o ok. 17%, do 2,1 mld EUR), z drugiej zaś dynamiczny wzrost w pozycji *produkty farmaceutyczne* (o ok. 23%, do 2,1 mld EUR). W omawianym okresie wśród ważniejszych towarów tej grupy, rósł także wywóz *olejków eterycznych, rezinoidów, preparatów perfumeryjnych, kosmetycznych i toaletowych* (o 2,9%, do prawie 1,7 mld EUR) oraz *różnych produktów chemicznych* (o 6%, do 1,3 mld EUR), co można tłumaczyć wzmożonym zapotrzebowaniem na te produkty w obliczu pandemii.

Nieznacznie wolniej od eksportu spadł import wyrobów chemicznych, tj. o 1,4% (do 19,6 mld EUR). Analogicznie jak po stronie eksportu, wśród ważniejszych pozycji tej grupy, w omawianym okresie nastąpił z jednej strony spadek przywozu *tworzyw sztucznych i artykułów z nich* (o ok. 8%, do 6,3 mld EUR) oraz *kauczuku i wyrobów z kauczuku* (o ok. 16%, do blisko 1,6 mld EUR), z drugiej zaś doszło do intensyfikacji przywozu *produktów farmaceutycznych* (wzrost o 19%, do prawie 3,8 mld EUR).

Deficyt w obrotach wyrobami chemicznymi w I półroczu br. utrzymał się na poziomie zbliżonym do notowanego w analogicznym okresie roku poprzedniego, tj. prawie 3,6 mld EUR.

Artykuły rolno-spożywcze były jedną z dwóch grup² towarów, w przypadku której w I półroczu br. odnotowano wzrost obrotów towarowych, w tym eksportu o 7%, do 16,4 mld EUR. W szczególności dynamiczne wzrosty wywozu dotyczyły: *tytoniu i przetworzonych namiastek tytoniu* (o 18,5%, do 2,1 mld EUR), *przetworów z mięsa, ryb, skorupiaków, mięczaków, bezkręgowców* (o 9%, do ok. 965 mln EUR), *zbóż* (2,7-krotny, do 845 mln EUR) oraz *pozostałości i odpadów przemysłu spożywczego, gotowej paszy dla zwierząt* (o 13,6%, do blisko 800 mln EUR). Zdołało to z nawiązką skompensować spadek najważniejszej w wywozie tej grupy, pozycji, tj. *mięsa i podrobów jadalnych* (o ok. 7%, do niecałych 2,4 mld EUR).

Import artykułów rolno-spożywczych zwiększył się z kolei o 4,8%, do 11 mld EUR, w tym najważniejszych w przywozie *pozostałości i odpadów przemysłu spożywczego, gotowej paszy dla zwierząt* o 10,6% (do 1,1 mld EUR) oraz *owoców i orzechów jadalnych, skórek owoców cytrusowych lub melonów* o 9% (do prawie 1 mld EUR).

W obrotach artykułami rolno-spożywczymi od lat notujemy nadwyżkę, która w I półroczu br. wyniosła blisko 5,4 mld EUR, osiągając poziom o prawie 0,6 mld EUR wyższy r/r.

V. Projekcja obrotów towarowych na 2020 rok

Obecnie po pierwszej fazie walki z kryzysem - dzięki szybkiej reakcji rządu i ogromnym środkom wpompowanych w gospodarkę w ramach Tarczy Antykryzysowej – możemy oceniać sytuację gospodarczą Polski pozytywnie. Ostatnie dane napływające z polskiej gospodarki pokazują, że faza recesji jest za nami.

W kolejnych miesiącach aktywność międzynarodowa naszych przedsiębiorstw jednak pozostanie ograniczona, głównie z uwagi na niższy popyt zagraniczny hamujący eksport, jak również niższe inwestycje i popyt krajowy redukujące import. Niemniej można oczekiwać, że skala tych ograniczeń będzie się zmniejszać.

Wydają się to także potwierdzać poprawiające się wskaźniki nastrojów konsumentów i producentów oraz ostatnie odczyty wskaźnika PMI, zarówno w Polsce, jak i u naszych partnerów ze strefy euro, wskazujące na wyjątkowo szybką odbudowę nastrojów w przetwórstwie przemysłowym.

Tym samym oczekujemy, że spadki naszych obrotów towarowych w br. będą jednocyfrowe, przy czym głębsze po stronie importu. Nasze oczekiwania, że skala spadku wywozu z Polski będzie mniejsza niż w krajach Europy Zachodniej, wynikają z krajowej koniunktury na początku br. i relatywnie dużej dywersyfikacji przedmiotowej naszego eksportu.

Warto tu jednak pokreślić, że kolejne miesiące nadal pozostaną obciążone wysokim stopniem niepewności co do rozwoju globalnej sytuacji gospodarczej. Głównym jej czynnikiem pozostaje dalsze rozprzestrzenianie się koronawirusa na świecie i możliwość ponownego przyjęcia przez wiele krajów ograniczeń w przemieszczaniu się i prowadzeniu działalności gospodarczej.

² Drugą grupą były wyroby przemysłu lekkiego.

Intensyfikacja powyższych tendencji wraz z tegoroczną globalną recesją będzie jednocześnie prowadzić do wyhamowania światowego handlu. Bank Światowy prognozuje, że skala spadku wolumenu światowego handlu może w br. sięgnąć 13,4%, podczas gdy eksperci MFW wskazują, że będzie to 11,9%. Z kolei według najnowszych wrześniowych szacunków UNCTAD spadek ten może wynieść nawet 20%.

Z punktu widzenia naszych obrotów kluczowa także będzie efektywność działań podejmowanych w związku z kryzysem przez naszych partnerów handlowych. Szczególne znaczenie będzie miała sytuacja w przemyśle strefy euro, w tym Niemiec, gdzie trafia blisko 30% naszego eksportu.

Monika Walczak

Wydział Analiz Makroekonomicznych i Prognoz
Departament Analiz Gospodarczych

Akceptował:

Michał Szymczuk

Naczelnik Wydziału

Monika Krupa-Leończyk

Dyrektor Departamentu

Warszawa, wrzesień 2020 r.